

Буряк Марія Василівна, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

НЕЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Найболючішою проблемою фінансової системи України впродовж останніх років є критичний стан державного боргу, оскільки зростання до загрозливих параметрів боргового навантаження, надмірне залучення коштів на недосить вигідних умовах поряд з неефективним їх використання сприяють вразливості економіки до різнофакторного впливу та відчутно гальмують її розвиток країни [1].

Боргова безпека – рівень внутрішньої та зовнішньої заборгованостей з урахуванням вартості її обслуговування й ефективності використання внутрішніх і зовнішніх запозичень й оптимального співвідношення між ними, достатній для задоволення нагальних соціально-економічних потреб, що не загрожує втратою суверенітету та руйнуванням вітчизняної фінансової системи.

Основними індикаторами, що визначають боргову безпеку, є обсяги внутрішніх і зовнішніх боргів держави. Це величина непогашених у термін запозичень, що здійснює держава на внутрішніх і зовнішніх ринках.

Рівень боргової безпеки держави для внутрішнього і зовнішнього боргів визначається відношенням внутрішнього і зовнішнього боргу до обсягу валового внутрішнього продукту (далі – ВВП) [1].

Внутрішній державний борг – це боргові зобов'язання уряду у формі кредитів, отриманих урядом, державних займів, здійснюваних за допомогою випуску цінних паперів від імені уряду і за його дорученням.

Зовнішній державний борг – борг фізичним, юридичним особам за кордоном та іноземним державам.

Так, загострення політичних та соціально-економічних кризових явищ кінця 2013 – початку 2014 рр., анексія Росією АР Крим та військова агресія з подальшою окупацією частини Донбасу, переформатування економічних зв'язків через нівелювання економічного вкладу окупованих територій Донецької та Луганської областей, сприяли посиленню проявів економічної рецесії та загостренню існуючих проблем фінансової системи, зокрема, критичного зниження платоспроможності та боргової стійкості країни, наслідком чого стало наближення України в 2015 році впритул до стану дефолту. Одним із ключових показників боргової стійкості країни, що характеризує рівень боргового навантаження на економіку держави та її платоспроможність є відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, граничне значення якого встановлено в Бюджетному кодексі України [1].

На даний час дефіцит державного бюджету є однією з гострих проблем економічного розвитку України. Це, у свою чергу, загрожує національним інтересам і безпеці України.

Власне тому, у статті 7 Закону України «Про основи національної безпеки України» визначені чинники, що становлять загрозу національним інтересам і національній безпеці в економічній сфері, зокрема, велика боргова залежність держави, критичні обсяги державних зовнішнього і внутрішнього боргів [2].

Відтак, реформування системи забезпечення національної безпеки є одним з найактуальніших для держави питань сьогодення і визначено головним пріоритетом держави відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [3].

У Стратегії зазначено, що першочерговою метою є реалізація однієї з важливих реформ і програм – реформи фінансового сектору. Відповідно до Стратегії, Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Меморандуму про співпрацю з Міжнародним валютним фондом, Угоди про коаліцію депутатських фракцій

«Європейська Україна», розроблено Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року [4].

Головною метою Програми є створення фінансової системи, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на основі розбудови повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС.

Резюмуючи сказане вище, переконані, що боргова політика в Україні потребує трансформації у відповідності до світових тенденцій та використанням досвіду, зокрема, постсоціалістичних країн-членів ЄС. Управління державним боргом повинно формуватись на засадах середньостроковості та ризик орієнтованості, а стратегічною метою повинно стати підвищення рівня боргової стійкості та фінансової безпеки держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Боргова стійкість як стратегічний напрям підвищення рівня фінансової безпеки. Аналітична доповідь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2479/>.

2. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс]: Закон України від 19 черв. 1993 р. № 964-І. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.

3. Про Стратегію сталого розвитку «Україна –2020» [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

4. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 18 черв. 2015 року № 391. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-15>.